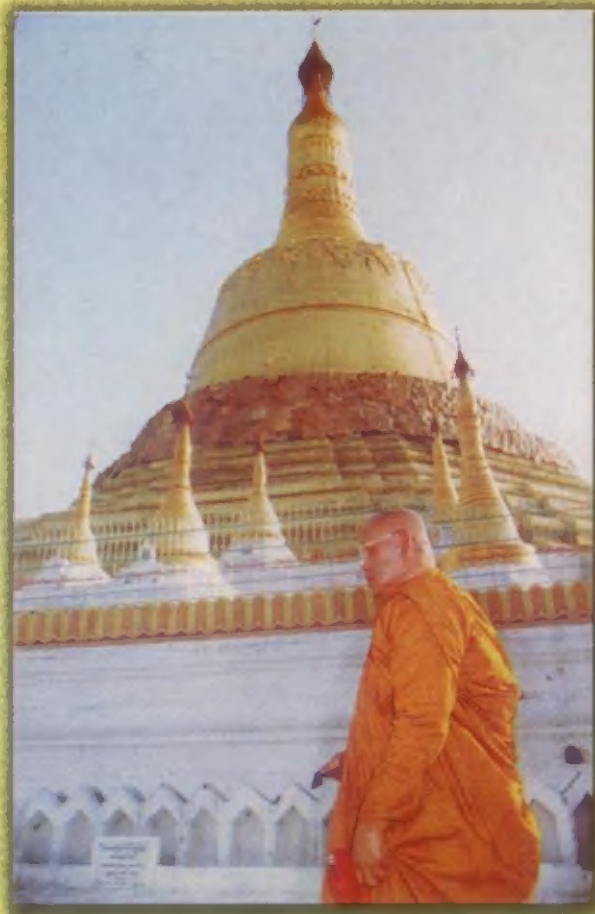

เจดีย์บุรพชาฐิตวิริยาประชาสามัคคี

“พุทธเจดีย์”

คำขอสุดท้ายของหลวงพ่อสมชาย ฐิตวิริโย
ที่ต้องการให้ลูกศิษย์รวมพลังกันสร้างไว้เป็นพุทธบูชา

“..ความรักชาติของชาวพุทธประเทศพม่า..
โดยเฉพาะเมืองพุกามเมืองเดียว ชาวพม่ายังสร้างเจดีย์
องค์น้อยองค์ใหญ่ไว้มากมายถึงแปดหมื่นสี่พันองค์
แล้วเมืองจันทบุรีจะสร้างเพียงองค์เดียวจะไม่ได้เขี้ยวหรือ..”

หลวงปู่บารกใบโอกาสเดินทางไปนมัสการเจดีย์ในประเทศพม่า

คำนำ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นจากเหตุปรารภของหลวงปู่สมชาย ฐิตวิริโย ที่ท่านกล่าวว่า เกิดมาแล้วได้ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและศาสนาได้สมบูรณ์แบบ ยังขาดอยู่อย่างเดียวคือการสร้างพุทธเจดีย์ เพราะจะเป็นหลักฐานยืนยันถึงความเจริญมั่นคงของพระพุทธศาสนา และเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า พระอรหันตธาตุ ซึ่งเป็นสถานที่สักการบูชาที่สำคัญอย่างสูงสุดของชาวพุทธ การสร้างเจดีย์นั้นมีอานิสงส์มากมาย ปรารถนาบุญใหญ่เท่าไรก็ย่อมได้ ถ้าทำด้วยความเลื่อมใสศรัทธา หลวงปู่ท่านได้เริ่มวางรากฐานการสร้างเจดีย์ที่วัดเขาสุกิม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อมาท่านได้อาพาธ การก่อสร้างจึงต้องชะลอไว้ก่อน จนท่าน ละสังขารไป คณะศิษย์ทุกฝ่ายจึงพยายามสานต่อปณิธานงานชิ้นสุดท้ายของท่าน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งท่านให้ชื่อเจดีย์ว่า **เจดีย์บูรพาฐิตวิริยาประชาสามัคคี** ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องสมัครสมานสามัคคีร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อสร้างให้สำเร็จ **จะได้นำสรีระ(ร่าง)ของหลวงปู่** ผู้เป็นปูชนียสงฆ์ของวัดเขาสุกิม **ขึ้นประดิษฐานไว้ในเจดีย์ให้ได้**

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ หนังสือเล่มนี้จักเป็นสื่อเชิญศรัทธาประชาชนทั่วประเทศ ให้ได้มีส่วนร่วมในการสร้างเจดีย์อย่างทั่วถึง บางท่านอาจจะรับเป็นเจ้าภาพแต่ละชั้น แต่ละชั้น แต่ละตารางเมตร นับเป็นมหากุศลอย่างยิ่งใหญ่ และอีกไม่นานเราจะได้เห็น **พุทธเจดีย์** เกิดขึ้นเป็นศรีสง่าเบื้องทิศบูรพาของประเทศที่จังหวัดจันทบุรี

คณะผู้จัดทำ

เส้นทางชีวิตที่ยาวนาน

ของหลวงปู่

หลวงปู่ได้ปรารภกับศิษยานุศิษย์อยู่เสมอ ๆ ว่าชีวิตของท่านเกิดมาอย่างคุ้มค่า ได้ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและศาสนาทั้งที่แผ่นดินเกิดและแผ่นดินที่อยู่อาศัย ตลอดทั้งที่อื่น ๆ ทั่วประเทศไทย ยิ่งชาติอีกอย่างเดียวกันที่ตั้งใจไว้ว่า จะต้องทำบูชาพระพุทธศาสนาให้ได้ถ้าไม่ตายเสียก่อน นั่นคือเจดีย์หลวงปู่ได้เดินทางไปนมัสการบูชาองค์พระเจดีย์ในประเทศพม่าหลายครั้ง ได้เห็นศรัทธาของชาวพม่าที่มีความเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนา ชาวพุทธในประเทศพม่า ได้พากันสร้างเจดีย์ไว้มากมายทั่วบ้าน ทั่วเมือง แม้แต่ในท้องถื่นทุรกันดารตามยอดภูเขา ในแม่น้ำ ในทะเล ท่านบอกว่า มาพม่าได้เห็นยอดเจดีย์สีทองเหลืองอร่ามแล้วชื่นใจ เมืองไทยเราเจดีย์น้อยมาก ทั้ง ๆ ที่บ้านเรา อะไร ๆ ก็อุดมสมบูรณ์มากกว่าพม่า แต่ผู้ที่มีศรัทธาในการสร้างเจดีย์นั้นมีน้อย

เจดีย์ซึ่งเป็นหลักชัยของพระพุทธศาสนาอีกอย่างหนึ่งที่มีการกล่าวไว้ในตำนานของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นอีกสิ่งเดียวที่อยู่ในหัวใจของหลวงปู่ว่า “อะไร ๆ ที่สำคัญ ๆ สำหรับ

พระพุทธศาสนาก็ได้ทำไว้หมดแล้ว ยังเหลืออีกเพียงอย่างเดียวคือเจดีย์ จะต้องนำพาลูกศิษย์ลูกหาก่อสร้างเจดีย์ฝากไว้ในพระพุทธศาสนาให้ได้..

หลังจากนั้นหลวงปู่ก็เริ่มบอกบุญเก็บหอมรอมริบจัดปัจจัยทุกบาททุกสตางค์ เพื่อทำงานบูชาพระพุทธศาสนาตามที่ตั้งใจไว้ เมื่อมีเงินทุนก้อนแรกหลวงปู่ได้เริ่มด้วยการปรับพื้นที่บนภูเขา ซึ่งค่อนข้างจะยากลำบากพอสมควร ใช้รถเบลล์โฮ ๔ คัน รถบรรทุกดินอีกจำนวนมาก อุปสรรคก็มีไม่น้อย บางครั้งต้องใช้เครื่องเจาะหิน ทำการระเบิดให้ได้พื้นที่ตามขนาดที่ต้องการ ได้ใช้เวลาเป็นแรมปีในการปรับพื้นที่ และจะต้องใช้เงินทุนจำนวนมากกว่าจะได้พื้นที่ตามที่ต้องการ และต้องพบอุปสรรคใหญ่น้อยมาโดยตลอด

หลังจากงานปรับพื้นที่สำเร็จลงแล้ว งานวางศิลาฤกษ์ก็เริ่มขึ้นโดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โปรดเกล้าฯ ให้ ฯพณฯ พลอากาศตรีกำธน

สินธวานนท์ องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์มาวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๘ จึงทำให้โครงการก่อสร้างเจดีย์

เริ่มฉายแววलग ๆ ขึ้น

ภายหลังจากวางศิลาฤกษ์แล้ว งานเทเสาเข็มก็ได้ติดตามมา ซึ่งค่อนข้างยากอีกเช่นกัน เพราะเป็นพื้นที่บนภูเขา แต่ก็ผ่านพ้นไปด้วยความเรียบร้อย งานเทคานคอดิน งานเทฐานราก และงานเทเสาเอก ก็ตามติดกันมาเป็นระยะ ในขณะที่งานก่อสร้างเจดีย์กำลังจะเกิดเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา เสาหลักในการก่อสร้างเจดีย์เริ่มทรุดลง ที่ว่านี้ไม่ใช่เสาหลักเสาปูนหรือเสาวัสดุอื่นใด นั่นคือศูนย์รวมของเสาทุก ๆ เสา ที่จะก่อสร้างเจดีย์ให้แล้วเสร็จคือ เสาเนื้อเสาครุฑธำของลูกศิษย์ทุกคนได้เริ่มมีอาการอาพาธเกิดขึ้นบ่อย ๆ ซึ่งทำห้ศิษยานุศิษย์ทุกคนปรึกษาหารือกัน ลงมติให้หยุดการก่อสร้างชั่วคราว รอคอยจนกว่าหลวงปู่จะหายเป็นปกติ

ในระหว่างนี้ หลวงปู่ได้เดินทางไปนมัสการเจดีย์ขเวดากองที่ประเทศพม่าและเจดีย์องค์อื่น ๆ อีกครั้ง พร้อมกับได้สั่งแกะสลักพระพุทธรูปหินขาวจำนวนหลายองค์ หลายขนาด ด้วยหวัง

ว่าเมื่อเจดีย์เสร็จแล้วจะนำเข้าประดิษฐานไว้ภายในองค์เจดีย์ หลวงปู่ได้มามองเห็นว่า หินเป็นวัตถุอย่างเดียวกันคือมีอายุ ยืนยาวเป็นพัน ๆ ปี ก็ไม่มีบุบสลายเหมือนวัตถุอื่น ๆ ต่อมา งานแกะสลักพระพุทธรูปก็ได้เริ่มเสร็จและทยอยเข้ามาสู่ บริเวณเจดีย์หลายต่อหลายองค์ ในขณะที่เดินทางไปประเทศ พม่า คราวนี้หลวงปู่อยู่ในระหว่างอาพาธ แต่สังเกตเห็นว่า หลวงปู่อาพาธแต่ร่างกายเท่านั้น จิตใจของหลวงปู่ดีเบิกบาน ผ่องใสมาก ทุกเจดีย์ที่หลวงปู่เข้าไปนมัสการหลวงปู่จะตั้งจิต อธิษฐานเป็นเวลานาน ๆ และเดินชมรอบ ๆ บริเวณอย่างไม่ เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยเลย หลวงปู่จะยิ้มและพาลูกศิษย์เดิน เวียนเทียนทุกเจดีย์ เหมือนกับหลวงปู่คิดในใจว่าอีกไม่นาน หรอก “เจดีย์สีทองผ่องอำไพ จะต้องประดิษฐานตั้ง ตระหง่านบนยอดเขาสุกิม...และคงจะสวยงามกว่าของพม่า ยิ่งใหญ่กว่าของพม่า ผู้คนชาวพุทธจะหลั่งไหลไปกราบ นมัสการกันทั่วสารทิศมากกว่าของพม่าหลายร้อยเท่าอย่าง แน่นนอน”...หลวงปู่จะให้ความสนใจกับเจดีย์ในประเทศพม่า ทุกองค์ทุกแห่ง บางแห่งหลวงปู่ก็จะปรารภสรรเสริญความมี ศรัทธาของชาวพุทธประเทศพม่าว่า ยุคนั้นสมัยนั้น ชาวพม่า ยังมีศรัทธากันถึงเพียงนี้ โดยเฉพาะเมืองพุกามเมืองเดียว ชาวพม่ายังสร้างเจดีย์องค์น้อยองค์ใหญ่ไว้มากมายถึง

แปดหมื่นสี่พันองค์ แล้วเมืองจันทบุรี จะสร้างเจดีย์เพียงองค์เดียวจะไม่ได้เชียวนะหรือ ทุกแห่งหลวงปู่จะอธิษฐานอนุโมทนากับผู้สร้าง และชักชวนให้ลูกศิษย์สวดมนต์แผ่เมตตาไปให้ผู้สร้างเจดีย์แต่ละแห่งที่ล่องลပ်ไปนับร้อย ๆ ปีนั้น ทุกแห่งหลวงปู่บอกว่าผู้ที่จะสร้างเจดีย์ได้ขนาดนั้น ถ้าไม่มีศรัทธาอย่างอกุติแล้วไม่สามารถทำได้

ภายหลังการเดินทางไปกราบนมัสการเจดีย์กันทั้งวัน แล้วกลับเข้าสถานที่พัก ซึ่งเป็นบริเวณที่ตั้งของเจดีย์ในอดีตอย่างแน่นอน เพราะสังเกตเห็นมีร่องรอยการขุดค้นและมีซากปรักหักพังหลงเหลืออยู่ ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำอจิรวดี คณะของหลวงปู่เดินทางมาถึงที่พักเป็นเวลาพลบค่ำ สังเกตว่าวังเวงเยือกเย็น บรรยายกาศเว้งว่างอึมครึมขอบกล หลวงปู่สงน้ำ แล้วนั่งพักพิจารณา ห้อมล้อมไปด้วยพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ญาติโยมจำนวนมาก ในระหว่างนี้ หลวงปู่ปรารภสนทนาวินิจฉัยกับลูกศิษย์ว่า “การที่**มาเมืองพม่านี้มีความหมาย**อย่างไรอย่างมีความสุขกว่าไปเมืองอื่นหลายร้อยเท่า ถ้ามาเที่ยวเฉย ๆ ไม่คิดอะไรก็เสียเงินเปล่าไม่ได้อะไรกลับไป ที่พม่านี้นี้ให้ทุกคนมาเห็น**ความศรัทธาของชาวพุทธเมืองพม่า**อยากให้ทุกคนมาเห็น**องค์พระเจดีย์ที่มีอยู่**ตามดินทุกบ้านทุกเมืองว่า ผู้คนในยุคนั้นสมัยนั้นใครเป็นผู้ชักนำพวกเขาก่อสร้าง คนที่

สามารถเป็นผู้นำพาในการก่อสร้างองค์เจดีย์ได้ถึงเพียงนี้ ไม่ใช่บุคคลธรรมดาต้องเป็นพระมหากษัตริย์หรือพระสงฆ์ที่มีผู้คนเคารพบูชาสูงสุดจึงจะบอกบุญให้ชาวบ้านช่วยก่อสร้างเจดีย์ได้ถึงเพียงนี้ นานูโมทนาจริง ๆ และผู้คนในยุคสมัยนั้นต้องเห็นอานิสงส์ของการสร้างเจดีย์ด้วย เขาถึงได้ทุ่มเทกันจริง ๆ จัง ๆ ถึงปานนี้ แต่ก็เชื่อเหลือเกินว่าผู้คนในสมัยนั้นก็ไม่ใช่แต่คนบุญเท่านั้น คนที่ทำบาปทำกรรมในยุคสมัยนั้นก็คงมีอยู่ไม่น้อยเช่นกัน มองแล้วคงไม่ต่างอะไรกับบ้านเรา ทุกวันนี้ผู้คนที่ช่วยสนับสนุนช่วยพาเงินมาก่อสร้างก็มี ผู้ที่ขัดขวางการทำงานก็มี พวกที่เข้ามาเพื่อกอบโกยเอาผลประโยชน์ให้แก่ตัวเองก็มาก พวกนี้น่าสงสารเหลือเกิน...

ภายหลังจากที่หลวงปู่สนทนาวิสาสะพอสมควรแล้ว หลวงปู่ก็บอกให้เข้าที่พักผ่อนเพื่อเอาแรงไว้วันพรุ่งนี้ เพื่อจะเดินทางไปกราบนมัสการเจดีย์ที่อื่น ๆ อีก ..ตักตึกของคินวันนั้นได้เกิดเหตุการณ์ที่ทุกคนไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นแม้แต่หลวงปู่เองก็คาดไม่ถึง กลางดึกสงัด เงียบสงบ บรรยากาศวังเวงของโรงแรม ผู้คนเข้านอนกันหมดแยกกันคนละด้าน พระด้านหนึ่ง แม่ชีด้านหนึ่ง ญาติโยม อุบาสกอุบาสิกาด้านหนึ่ง เมื่อความตึกและความเงียบปกคลุมทุกพื้นที่แล้ว แม้แต่เสียงหรีดเรไร หรือแมลงกลางคืนวันใดก็ไม่ปรากฏเสียง

เลย..ในระหว่างกลางดึกคืนนั้นก็มีเสียงเอะอะโวยวายดังมาจากห้องพักของญาติโยมเสียงพูดไม่เป็นเสียงมนุษย์ทุกคนลงความเห็นว่า เป็นเสียงอมมนุษย์เข้าสิงร่างของเสียดี ลูกศิษย์จากลำนารายณ์ที่ติดตามไปในคณะของหลวงปู่ท่านเอง เพื่อนฝูงช่วยกันจับให้สงบสติอารมณ์นับเป็นสิบคนก็ไม่สามารถที่จะจับได้ เสียงดัง โห่หวนมาก คร่ำครวญต่าง ๆ นานา แต่ไม่มีใครฟังภาษานั้นได้ แม้แต่คนพม่า คนกะเหรี่ยง กะเหรี่ยงคนมอญ ซึ่งเป็นพนักงานของโรงแรมซึ่งเข้ามาดูเหตุการณ์ก็ไม่สามารถฟังภาษาของอมมนุษย์นั้นได้ อมมนุษย์ในร่างของเสียดี ยังคงคร่ำครวญไม่มีทางที่จะสงบลงเลย แม่บ้านของเสียดีจึงยอมเสียมารยาทไปที่พักของหลวงปู่ ท่านพ่อ..ท่านพ่อ..ช่วยเสียดีด้วยไม่รู้เป็นอะไร พูดภาษาอะไรก็ไม่รู้ ไม่มีใครฟังออก ใครจับก็ไม่อยู่ นิมนต์ท่านพ่อโปรดช่วยเสียดีด้วยเถิด.. หลวงปู่บอกว่ากลับไปบอกเขาว่า เดี่ยวอาจารย์แม่เมตตาไปให้ แล้วพรุ่งนี้จะให้เสียดีทำบุญอุทิศไปให้.. หลังจากนั้นทุกสิ่งทุกอย่างเงียบเป็นปกติ เสียดีเข้าห้องนอนหลับสบาย รุ่งเช้าตื่นขึ้นมาไม่รู้เรื่องกับเหตุการณ์เมื่อคืนเลย

ขอวกกลับมาเข้าเรื่องเจดีย์ที่วัดเขาสุกิมอีกครั้งหนึ่ง หลวงปู่ตั้งใจนำพาศิษยานุศิษย์ก่อสร้างพระเจดีย์ต้องการให้ลูกศิษย์ได้มีอานิสงส์ในการสร้างเจดีย์เพราะน้อยเหลือเกินที่

จะมีคนมานำพาก่อสร้างหรือชี้แจงเรื่องอานิสงส์การก่อสร้าง
เจดีย์ให้ญาติโยมทราบว่ามีอานิสงส์มหาศาลขนาดไหน
(อานิสงส์การก่อสร้างเจดีย์จะนำมาให้อ่านในท้ายเล่ม)
หลวงปู่เคยปรารภ ได้เคยนำพาลูกศิษย์สร้างถาวรวัตถุไว้ใน
บรรพพุทธานามากมายหลายอย่างเกือบครบ ยังขาดอยู่
เพียงอย่างเดียวคือเจดีย์ ซึ่งเป็นถาวรวัตถุคงทนถาวรคู่
พระพุทธานุภาพตลอดไป เป็นหลักชัยเครื่องยืนยันว่าครั้งหนึ่ง
พระพุทธานุภาพเคยเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย ความมุ่งมั่น
ของหลวงปู่ที่มีต่อองค์เจดีย์นั้นมากล้นยากที่บรรยายหลวงปู่
จะเก็บเล็กผสมน้อย ไม่ว่าจะจุดปัจจัยที่ลูกศิษย์ที่ถวายท่านมาก
น้อยเพียงใด ท่านจะสั่งให้ไวยาวัจกรเก็บไว้ทำเจดีย์ทั้งหมด
แม้แต่การรับกิจนิมนต์นอกวัดเหลือจากค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แล้ว
หลวงปู่ให้นำเข้าทบกองทุนสร้างเจดีย์ทั้งสิ้น โครงการสร้าง
เจดีย์กำลังดำเนินไปได้ดี แต่อีกด้านหนึ่งเสาหลักแห่งศรัทธา
คือองค์หลวงปู่ก็มีอาการอาพาธกล้าขึ้นเรื่อย ๆ จากที่เคยออก
รับกิจนิมนต์ทุกวันก็ลดลงไปบ้างหยุดบ้าง ต่อมาก็งดรับกิจ
นิมนต์ข้างนอก เนื่องจากสังขารร่างกายสู้ไม่ไหว แต่ทุกวัน
หลวงปู่จะมานั่งรับแขกที่วัดทุกวัน ๙ โมงเช้าถึงเที่ยง จึง
ขึ้นพักผ่อน ๔ โมงเย็นลงรับแขกอีกรอบหนึ่งถึง ๖ โมงเย็น
ในช่วงนี้ ใครมาที่วัดก็มักจะพบหลวงปู่ นั่งรับแขกแจ่มภาพ

โปสเตอร์รูปเจตีย์ให้กับศิษยานุศิษย์ทุก ๆ คน ใครทำบุญกับหลวงปู่ ทุกบาททุกสตางค์สั่งให้ไวยวัจจรรวมรวบรวมเข้ากองทุนสร้างเจตีย์ทั้งหมด ระยะเวลาต่อมาอาการอาพาธของหลวงปู่ก็มีแต่ทรงกับทรุดบ้างเป็นครั้งคราว ในระหว่างนี้หลวงปู่เริ่มเข้า-ออกโรงพยาบาลบ่อยขึ้น แต่ลูกศิษย์ก็มีความหวังอยู่ว่าสักวันหนึ่งหลวงปู่คงหายจากอาพาธเป็นปกติอย่างแน่นอน แต่แล้วความหวังก็ลูกศิษย์ก็เลือนน้อยลงเรื่อย ๆ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ อาการอาพาธของหลวงปู่เป็นที่น่าวิตก ต้องนำเข้าโรงพยาบาลอย่างปัจจุบันทันด่วน ในตอนกลางคืนของวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๒ เวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. หลวงปู่เกิดมีอาการขัดข้องด้วยระบบทางเดินหายใจติดขัดไม่สะดวกอย่างกะทันหัน พระอุปัชฌาย์จากผู้ปฏิบัติดูแลซึ่งพักอยู่ที่กุฏิใกล้ ๆ นั้นสังเกตเห็นภายในกุฏิของหลวงปู่ผิดปกติ จึงเปิดประตูพบว่า หลวงปู่อยู่ในอาการน่าวิตก มีเหงื่อเหนียว ๆ เม็ดโต ๆ ออกที่ตัวหลวงปู่(ภาพหลังจากอาการค่อยทุเลาแล้ว หลวงปู่บอกว่าเหงื่อเหนียว ๆ ที่ออกมาเมื่อคืน บ้านผมเรียกว่า “...ยางตาย”) จึงกราบอาราธนา นิมนต์หลวงปู่เดินทางเข้าไปตรวจเช็คและรับการรักษาที่โรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี ในกลางดึกของคืนนั้น เมื่อเดินทางมาถึงโรงพยาบาล แพทย์รับนำหลวงปู่เข้าห้องไอซียู

คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญของโรงพยาบาลได้ทำการรักษาพยาบาลอย่างเต็มที่ ได้ตรวจอาการของหลวงปู่อย่างละเอียดพบว่า.. ออกซิเจนในเลือดต่ำ.. หัวใจขาดเลือด.. แพทย์จึงได้ถวายการรักษาด้วยการให้ออกซิเจน และให้ยาทางเส้นเลือดเป็นการด่วน เวลาประมาณ ๐๕.๐๐ น. ของวันรุ่งขึ้น อาการของหลวงปู่ค่อย ๆ ทุเลาดีขึ้นมาบ้าง แต่ยังไม่รื้อยเปอร์เซ็นต์

ช่วงบ่ายของวันต่อมา ข้าราชการอาพาธของหลวงปู่เริ่มแพร่สะพัดไปยังศิษยานุศิษย์ทั้งใกล้และไกลจากปากต่อปาก จึงทำให้ลูกศิษย์ที่มีความเคารพนับถือในหลวงปู่จากทั่วสารทิศต่าง ๆ เริ่มทยอยเดินทางไปเยี่ยมที่โรงพยาบาล รอทราบอาการของหลวงปู่อยู่ที่หน้าห้องไอซียูของโรงพยาบาลด้วยจิตใจระทระทวยกันทุกคน เวลาต่อมาแพทย์ได้อนุญาตให้ลูกศิษย์เข้าเยี่ยมได้ ครั้งแรกที่หลวงปู่พบหน้าลูกศิษย์และญาติโยม ทุกคนมีความเป็นห่วงท่าน มาเยี่ยมกันมากมาย สังเกตว่าหลวงปู่ตื่นตื่นมาก คำแรกที่หลวงปู่พูดปรารภกับลูกศิษย์ว่า.. “ขอขอบคุณลูกศิษย์ทุกคนที่เป็นห่วง อาตมาอดตายแล้ว.. โชคดีที่พระเถระใกล้ชิดคิดได้เร็วจึงนำส่งโรงพยาบาลได้ทันเวลา.. ถ้ามาช้าอีกไม่ถึงครึ่งชั่วโมง ลูกศิษย์คงไม่ได้เห็นหน้าอาตมาแล้ว อาตมาก็ไม่ได้

เห็นหน้าลูกศิษย์อีกเช่นกัน ขอขอบคุณทุกคนที่เป็นห่วง...”

บรรดาลูกศิษย์ทุกคนที่ได้เห็นอาการของหลวงปู่ในครั้งนั้นต่างคนต่างก็ตื่นตันกลืนน้ำตาไว้ไม่อยู่ เพราะทุกคนทราบดีว่าหลวงปู่เป็นคนจิตใจเข้มแข็ง ถ้าไม่เหลืออดเหลือทนแล้ว หลวงปู่จะไม่ขอความช่วยเหลือจากใครเลยแม้แต่หมอ เวลาผ่านไปพอสมควรแล้วลูกศิษย์ทุกคนจึงลากลับให้หลวงปู่ได้พักผ่อน

เวลา ๒๐.๓๐ น. ของคืนนี้ หลังจากที่ลูกศิษย์มาเยี่ยมแล้ว คงมีแต่พระอุปัชฌาย์อยู่เพียงสองรูป คอยปรนนิบัติ--วัตรฐาก อยู่ใกล้ชิดในห้องไอซียูของโรงพยาบาล ท่ามกลางความเงียบจากเสียงใด ๆ นั่นเอง หลวงปู่ได้ปรารภขึ้นมาว่า “...ป่วยครั้งนี้เห็นที่จะป่วยหนัก และคงจะเป็นการป่วยครั้งสุดท้าย...” เพราะว่าป็นี่ได้นิมิตเห็นเทพเจ้าชาวโลกทิพย์ มาทวงสัญญาเก่าบ่อยมาก เขามอบอกว่าถึงกำหนดเวลาที่ จะต้องกลับไปส่วยทิพย์สมบัติในโลกทิพย์ได้แล้ว ครั้งหลังสุดเมื่อก่อนที่จะมาโรงพยาบาลนี้ ชาวโลกทิพย์พากันเป็นขบวนใหญ่โตมาก ยกขบวนช้างสวรรค์มากันล้นหลามไปหมด.. แปลกใจว่า ทุกครั้งที่เขามา ก็ไม่เคยมากันเยอะขนาดนี้.. เขาบอกว่าถึงเวลาที่ท่านจะต้องไปโลกทิพย์ได้แล้ว บารมีของท่านเต็มเหลือล้นแล้ว..” หลวงปู่ได้บอกกับเขาไปว่า

“..บัดนี้อาตมา กำลังจะสร้างเจติย์หักชัยของพระพุทธศาสนา จะนำพาลูกศิษย์สร้างบารมีด้วยการสร้างเจติย์อีกสักครั้งหนึ่งก่อน สร้างเจติย์เสร็จเมื่อไรให้มารับได้ทันที.. เขานิ่ง-เงียบไม่ให้คำตอบใด ๆ พวกฉันยกขบวนกลับโลกทิพย์ไปทันที “..หลวงปู่จึงบอกว่าครั้งนี้ น่าจะเป็นครั้งสุดท้ายแล้ว เพราะเขาไม่รับปากว่าอย่างไรเลย..” หลวงปู่ปรารภให้พระผู้ปฏิบัติใกล้ชิดเพียงแค่นี้แล้วหลวงปู่ก็เข้าสมาธิในอิริยาบถให้สยาสัน

อาการอาพาธของหลวงปู่อยู่ในระหว่างทรงกับดีขึ้นบ้างเป็นบางวัน แต่แพทย์ก็ยังไม่อนุญาตให้กลับวัด จึงต้องพักอยู่ที่โรงพยาบาลพระปกเกล้ามาเรื่อย ๆ จนถึงวันอาสาฬหบูชาขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ตรงกับวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๒ หลวงปู่ก็ยังพักอยู่โรงพยาบาล วันถัดมาเป็นวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ตรงกับวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๒ เป็นวันอธิษฐานเข้าพรรษา หลวงปู่ได้ขออนุญาตนายแพทย์เจ้าของไข้เดินทางกลับวัด เพื่อทำพิธีอธิษฐานพรรษา แพทย์ลงความเห็นว่าจะไม่สมควรที่จะเคลื่อนย้ายในระหว่างนี้เกรงว่าจะกระทบกระเทือนระบบหัวใจ แต่หลวงปู่ได้ชี้แจงเรื่องวินัยของสงฆ์ ซึ่งหลวงปู่ได้ยึดถือปฏิบัติมาอย่างเคร่งครัดตลอดมายาวนาน ไม่อยากให้เป็นอย่างย่อหย่อนให้พระเณรเอาตัวอย่าง แพทย์

จึงจำยอมอนุโลมให้หลวงปู่เดินทางกลับวัดได้เป็นครั้งแรก และให้แพทย์และพยาบาลติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด จนประกอบพิธีอธิษฐาน และได้ให้พระภิกษุสามเณร แม่ชี และผู้ปฏิบัติธรรมได้ถวายเครื่องสักการะ **เป็นครั้งแรกที่ หลวงปู่ครั้งนั้งครั้งนอนอยู่บนเตียงไม้** หลวงปู่ได้ให้อโวกา ในวันเข้าพรรษาเหมือนอย่างทุกปี แต่ปีนี้เสียงสดใสที่ ก้องกังวานได้หายไป หลวงปู่ได้ให้อโวกาด้วยน้ำเสียงที่ สั่นเครือ แผ่ไปด้วยกิริยาที่เป็นห่วงสานุศิษย์เสียงสั้น ๆ ของ หลวงปู่ได้สั่นหัวใจของลูกศิษย์ทุกคนจนกระทั่งหมดทั้งศาลาที่ กลั่นน้ำตาไว้ไม่อยู่ ปลอ่ยให้น้ำตาที่เต็มตื้นหลังไหลออกมา เป็นการบูชาอโวกาของหลวงปู่

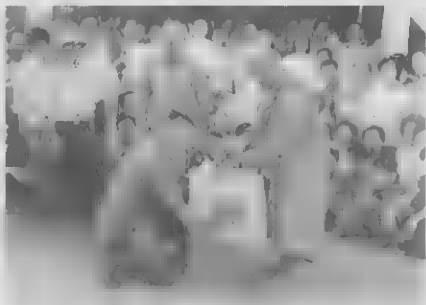
เสร็จจากพิธีการเข้าพรรษาแล้ว หลวงปู่ก็ได้ทำพิธี สวดตากรรมนิยกิจเดินทางกลับโรงพยาบาลในทันที ได้ใช้เวลา พักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรีนาน พอสมควร อาการก็ยังทรงอยู่ แพทย์ผู้รับผิดชอบอาการใช้ ของหลวงปู่จึงได้กราบอาราธนานิมนต์ให้หลวงปู่เดินทางไป ตรวจเช็คร่างกายที่โรงพยาบาลศิริราช ผลของการตรวจเช็ค พบว่า **“ไตของหลวงปู่เริ่มเสื่อม ■เลือดเล็ดหัวใจดิบ”** แพทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านหัวใจจึงขออนุญาตหลวงปู่ฉีดยา เพื่อตรวจเช็ค อย่างละเอียดอีกครั้ง พบว่าเส้นเลือดหัวใจของหลวงปู่ตีบถึง

๓ เส้น แพทย์จึงได้ถวายการรักษาด้วยการทำบอลูนเส้นเลือด ทำให้อาการทางด้านหัวใจดีขึ้น แต่โตกลับทรุดลง ทำให้หลวงปู่ **มีอาการซึม เบื่ออาหาร พุดน้อย** ในระหว่างนี้ เมื่อมีญาติโยมเดินทางมาเยี่ยมหลวงปู่ก็พุดคุยทักทายไม่ได้มากก็เหนื่อย เวลาส่วนใหญ่ของหลวงปู่จึงอยู่กับการเจริญสมาธิภาวนาใน **ปริยาบถนอนและนั่งสมาธิ** การเดินจงกรมของหลวงปู่ก็ลดลงเรื่อย ๆ จากที่หลวงปู่เคยเดินเป็นชั่วโมงก็กล **ายเป็นครึ่งชั่วโมง ยืนบนที่ สิบนาที ห้านาที แล้วก็เหลือเพียงเดินไปหนึ่งครั้ง เดินกลับหนึ่งครั้ง** อาการของหลวงปู่ระหว่างนี้มีขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่แน่นอน แต่ท่านก็ยังจดจำอะไรต่าง ๆ ได้แม่นยำ โดยเฉพาะเรื่องการนำพาลูกศิษย์สร้างบารมีแจกทานยังสถานที่ต่าง ๆ ท่านจะถามพระอุปัชฌายากเสมอ ๆ ว่าถึงวันนั้นหรือยัง ไปทำหรือยังงานที่โน้นมีใครไปแทนหรือเปล่าอะไรเหล่านี้ เป็นต้น

ในปีนี้หลวงปู่ถามว่า วันที่ ๑๒ สิงหาคม วันแม่ปีนี้ถึงแล้วไม่ใช่หรือ (ปี พ.ศ. ๒๕๔๒) มีใครเตรียมข้าวสารไปแจกเด็กนักเรียนหรือยัง.. พระอุปัชฌายากทราบเรียนว่า **“ปีนี้หลวงปู่ป่วย สุขภาพยังไม่ดี ขอกราบนิมนต์หยุดพักสักปี”** หลวงปู่ตอบว่า **“..นั่นสิ.. ยิ่งสุขภาพไม่ดี ยิ่งต้องรีบทำ เรื่องการสร้างบารมี ถ้ายิ่งทำไหวทำต่อไป อย่าหยุดอย่าผลัดวัน**

ประกันพรุ่ง ว่าปีนี้สุขภาพไม่ดีพักไว้ก่อน ปีหน้าสุขภาพดีจึงค่อยทำ ■อย่างนั้นถือว่าประมาท.." หลวงปู่สั่งต่อไปว่า วันแม่ปีนี้ให้บอกลูกศิษย์ไปรวมกันที่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๑ อรัญประเทศและที่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๒ จันทบุรี และให้เตรียมข้าวสารไว้สี่ร้อยกระสอบ เงินสดสอง

แสนบาท เพื่อมอบให้กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนนำไปมอบให้กับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พร้อมอาหารแห้งอื่น ๆ อีกจำนวนมาก..

เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๒ หลวงปู่ก็ขออนุญาตแพทย์เดินทางไปมอบสิ่งของต่าง ๆ ให้กับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้งที่อรัญประเทศและที่จันทบุรี เสร็จแล้วหลวงปู่ก็เดินทางกลับเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลศิริราชอย่างเดิม แพทย์รักษาตัวที่โรงพยาบาลศิริราชเป็นระยะเวลานานพอสมควร ในวันหนึ่ง ขณะที่อยู่ลำพังกับพระอุปัชฌาย์ หลวงปู่ออกจากสมาธิแล้วได้ปรารภขึ้นว่า “ถ้ายังอยู่โรงพยาบาล ผมเดินไม่ได้แน่.." แพทย์รักษาตัวอยู่ที่

โรงพยาบาลตลอดพรรษา จนถึงวันทอดกฐินสามัคคีประจำของวัดเขาสุกิม จึงได้ขออนุญาตจากแพทย์เจ้าของไข้เดินทางกลับวัดเพื่อรับกฐิน ในระหว่างนี้คณะลูกศิษย์ได้กราบนิมนต์ให้หลวงปู่เข้าไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ หลวงปู่จึงพิจารณาอยู่ครู่ใหญ่ แล้วจึงตกลงรับนิมนต์ตามที่คณะศิษย์ปรารภนาดี หลวงปู่ได้เข้ารับการรักษาตัวต่อที่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๒ และได้เข้าตรวจร่างกายอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งจากนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญระดับประเทศ ผลปรากฏว่าพบโรคต่าง ๆ ดังนี้

๑. เส้นเลือดในสมองตีบและอัมพฤกษ์ ซีกขวา
๒. โรคเบาหวาน และโรคไตเรื้อรัง
๓. โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ และหัวใจวาย
๔. กรวยไตอักเสบเรื้อรัง
๕. กระดูกเข้าเสื่อม
๖. เส้นเลือดนิวเท่าขาดเลือด
๗. เส้นเลือดแข็งทั้งตัว

แพทย์ได้ทำการรักษาอาการไตและทางสมอง ซึ่งมีอาการติดเชื้ทางไตเป็นพัก ๆ ฉันทดอาหารได้น้อย และสำลักน้ำบ่อยครั้ง ตลอดทั้งมีอาการซึมไม่ยอมพูด แพทย์ได้แนะนำให้ทำการผ่าตัดใส่สายยางเข้าไปในกระเพาะอาหาร

ทางหน้าท้อง เพื่อถวายเป็นอาหารเหลว ได้กราบเรียนหลวงปู่ทราบถึงวิธีการของแพทย์ หลวงปู่อนุญาตให้แพทย์ได้ทำตามหลักวิชาการของแพทย์

ต่อมาที่นิ้วเท้าของหลวงปู่ได้เกิดมีแผลแบบปัจจุบัน และเกิดเรื้อรังขึ้น แพทย์ได้แนะนำว่าควรตัดทิ้ง แต่ยังไม่ทันได้ตัดแผลที่นิ้วเท้า แผลก็ได้ค่อย ๆ หายเป็นปกติโดยไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้น

อาการไตวายของหลวงปู่เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ คณะแพทย์ผู้รักษาพยาบาลจึงมีความเห็นว่าควรล้างไต จึงได้ประชุมทั้งคณะสงฆ์และคณะแพทย์โดยมีมติให้กราบเรียนหลวงปู่ หลวงปู่อนุญาต คณะแพทย์ได้ทำการล้างไตภายหลังจากการล้างไตแล้ว อาการของหลวงปู่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สามารถลุกขึ้นนั่ง พูดคุยสนทนากับลูกศิษย์ที่เดินทางมาเยี่ยมได้อย่างปกติ อาการระดับนี้ดีอยู่ได้เพียงระยะเดียว

วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๓ หลวงปู่เริ่มมีอาการทางเดินทางระบบหายใจขึ้นมา คือ มีอาการหอบ-เหนื่อย บางครั้งไม่รู้สึกรักตัว แพทย์ต้องนำเข้าห้องไอซียู ตรวจพบว่าหัวใจขาดเลือด.. แพทย์ได้ผ่าตัดใส่ท่อหลอดลมคอเพื่อช่วยการหายใจ คณะแพทย์ได้ประชุมปรึกษากับคัลยแพทย์ทางโรคหัวใจ ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่าพอทำได้ แต่อัตรา

เสียงสูงมาก

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ หลวงปู่มีอาการปวดบวมเพิ่มเข้ามาอีก คณะแพทย์ผู้ทำการรักษาจึงจำเป็นต้องเจาะที่ลำคอเพื่อให้หายใจทางท่อหายใจ ได้กราบเรียนหลวงปู่เพื่อขออนุญาต เมื่อหลวงปู่อนุญาตแล้ว แพทย์จึงได้ทำการเจาะและใส่ท่อช่วยหายใจ ในระหว่างนี้หลวงปู่ไม่รู้สีกตัวเลย

การล้างไตต้องเพิ่มเป็น ๒ ครั้งต่อสัปดาห์ อาการทั่วไปมีแต่ทรงกับทรุด ไม่ได้ขึ้น คณะสงฆ์ได้มีการประชุมและเชิญนายแพทย์มาอธิบายถึงอาการอาหาร คณะแพทย์ได้ชี้แจงให้ทราบเป็นที่น่าพอใจ และบอกว่า “..ให้เข้าใจ โอกาสหายนั้นไม่มี มีแต่จะทรุดลงไปเรื่อย ๆ ในที่สุดสมองก็จะหายไปเอง..”

วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๓ คณะสงฆ์และคณะศิษย์ผู้ที่มีความเคารพนับถือในหลวงปู่ ได้จัดทำบุญมหากุศลครั้ง

ยิ่งใหญ่ มีการปล่อยชีวิตสัตว์เล็ก สัตว์ใหญ่ สัตว์บก และสัตว์น้ำจำนวนมาก นับเป็นพันชีวิต ได้มีการบรรพชาสามเณร และอุปสมบท

พระภิกษุจำนวน ๑๐๙ รูป และมีลูกศิษย์ฝ่ายหญิงบวชเป็นแม่ชีถวายจำนวนหนึ่ง และให้มีการบำเพ็ญสวดมนต์ภาวนา ณ ลานเจดีย์เป็นเวลา ๑๕ วัน ด้วยเดชเดชะบารมีพลังของศิษยานุศิษย์ในครั้งนั้น ได้ปรากฏเป็นอานิสงส์ หลวงปู่ได้ฟื้นได้สติรู้สึกตัวขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง แพทย์ได้ถอดเครื่องช่วยหายใจออกได้ การล้างไตก็ลดลงเหลือ ๑ ครั้ง/สัปดาห์ และออกจากห้องไอซียู มาอยู่ห้องคนไข้ปกติได้ และอาการต่าง ๆ ก็เริ่มดีขึ้นเป็นลำดับ คณะแพทย์ได้อนุญาตให้หลวงปู่เดินทางกลับวัดได้ แต่ต้องกลับไปล้างไตสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

ในระหว่างนี้อาการต่าง ๆ ของหลวงปู่จัดว่าดีขึ้นมากเกินคาด ถึงแม้ว่าสุขภาพของหลวงปู่ยังไม่แข็งแรงเหมือนเมื่อก่อน ถ้าเป็นบางคนก็จะพักผ่อนรักษาตัว ไม่เดินทางไปไหนมาไหน แต่หลวงปู่กลับตรงกันข้าม ท่านจะปรารภอยู่เสมอ ๆ ให้มีมรณัสดีอยู่ทุกลมหายใจ.. ท่านรีบเร่งประกอบคุณงามความดีอย่างเต็มที่ เกรงว่าความตายจะมาถึงก่อนถึง

ได้ทำความดี.. ในช่วงนี้พระอุปัฏฐากเองก็ยังวิตกกังวล เกรงว่าอาการของหลวงปู่จะทรุดและอันตรายมาก แต่ตัวของ

หลวงปู่จะปรารภให้พาไปทำบุญที่โน้นที่นั่นอยู่ตลอดเวลาไม่เคยว่างเว้น ท่านจะเดินทางไปเป็นประธานทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ไปแจกสิ่งของตามโรงเรียน เดินทางไปเยี่ยมเยียนตามวัด และสถานที่ที่ท่านเคยบำเพ็ญภาวนาตั้งแต่สมัยอดีตหลายแห่งหลายที่ เหมือนหลวงปู่ให้ปริศนาธรรมแก่ลูกศิษย์อย่างใดอย่างหนึ่ง

พ.ศ. ๒๕๔๕ หลวงปู่เริ่มมีอาการเหนื่อย เนื่องจากในช่องปอดมีน้ำเข้า ต้องเจาะน้ำออก และต้องล้างไตเพิ่มขึ้นเป็น ๒ ครั้ง/สัปดาห์ ต้องพักอยู่ในห้องไอซียู เนื่องจากหลวงปู่มีอาการเหนื่อยเพิ่มขึ้น คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำว่า “..**ลองทำการรักษาด้วยการผ่าตัดเส้นเลือดหัวใจที่ตีบ ๓ เส้น และต้องเย็บเส้นเลือดหัวใจที่เคยขยายไว้ซึ่งปัจจุบันนี้มีรอยร้าว..**” ได้กราบเรียนหลวงปู่ หลวงปู่อนุญาต และได้เซ็นชื่ออนุญาตด้วยลายมือของหลวงปู่เอง ให้คณะแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาลทำการผ่าตัดได้

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ภายหลังจากที่ทำการผ่าตัดแล้ว อาการหลวงปู่ดีขึ้นเป็นลำดับจนสามารถเดินทางกลับมาพักที่วัดเขาสุกิมได้เป็นครั้งคราว แต่ก็ยังต้องเดินทางไปล้างไตที่โรงพยาบาลทุกสัปดาห์ อาการของหลวงปู่ในช่วงนี้จัดอยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจของคณะแพทย์ของผู้

ถวายการรักษา และเป็นที่พอใจของคณะศิษยานุศิษย์เป็นอย่างมาก หลวงปู่จะปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสดชื่นดังนี้

เวลาประมาณ ๐๘.๓๐ น.

พระอุปัชฌาย์ถวายทำกายภาพ

เวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น.

หลวงปู่จะมาที่ชั้น ๒ ดึก ๖๐ ปี เพื่อต้อนรับ

ญาติโยมทุก ๆ คนที่มาขอพบ

๐ อธิษฐานจิต
ปลุกเสกวัตถุมงคลให้กับ
บรรดาศิษยานุศิษย์

๐ ขึ้นไปที่ชั้น ๓
ดึก ๖๐ ปี เพื่อจุดธูป ถวาย
พวงมาลัยและดอกไม้บูชา
พระพุทธรูปทุกเข้า

๐ กลับขึ้นกุฏิเพื่อพักผ่อนปฏิบัติสมาธิภาวนา

เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. หลวงปู่จะลงไปที่สระน้ำ
เพื่อให้อาหารปลา-เต่า-ตะพาบ

๐ เสร็จแล้วกลับขึ้นทรงน้ำ-เช็ดตัว-พักผ่อน

เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. พักผ่อน

อาการอาพาธของหลวงปู่จะทรงอยู่ระดับนี้มา

เป็นระยะเวลานาน ไม่มีอาการว่าจะทรุดลงแต่อย่างไร จนนับว่าเป็นที่พอใจแก่คณะแพทย์ และแก่คณะศิษยานุศิษย์ทุก ๆ คนเป็นอย่างมาก จนถึงประมาณกลางปี ๒๕๔๖ อาการอาหารของหลวงปู่ทรุดลงเล็กน้อย และต้องล้างไตเพิ่มขึ้นเป็น ๓ ครั้ง/สัปดาห์ แต่ก็ยังเดินทางไป-กลับ จันทบุรี-กรุงเทพฯ ได้อย่างปกติ

กลางปี พ.ศ. ๒๕๔๗ หลวงปู่ต้องเข้าไอซียูบ่อยขึ้น เนื่องจากระบบทางเดินปัสสาวะไม่ปกติ ปัสสาวะน้อยลง และมีน้ำคั่งอยู่ในปอดเสมอ ต้องเจาะออกบ่อยขึ้น แต่หลวงปู่ก็ยังรู้สึกตัวดี มีสติรับรู้รับทราบทุกอย่างปกติ

วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ หลวงปู่ได้อธิษฐานพรรษาที่วัดเขาสุกิม แต่หลังจากเสร็จพิธีแล้ว หลวงปู่มีอาการซึมมากขึ้น ต้องเดินทางกลับเข้าโรงพยาบาลวิชัยยุทธอีกครั้ง คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจเช็คอาการของหลวงปู่อย่างละเอียด และพบว่าหลวงปู่มีอาการตีบตันของเส้นเลือดดำใหญ่ที่หัวใจทั้งสองข้าง ทำให้มีน้ำคั่งในปอดเสมอ ต้องใส่ท่อระบายน้ำออกจากช่องเยื่อหุ้มปอด

วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นวันปวารณาออกพรรษา หลวงปู่เดินทางกลับมาทำพิธีออกพรรษาที่วัดเขาสุกิมอีกครั้งหนึ่ง และเป็นพรรษาสุดท้ายที่

หลวงปู่ได้มาร่วมพิจารณาออกบรรพชากับลูกศิษย์อย่าง
ใกล้ชิดหลวงปู่ได้ทำเป็นตัวอย่างที่งดงามไว้ให้ลูกศิษย์
ทุกคนได้จดจำ ว่าจะระเบียบวินัยของสงฆ์ควรยึดถือปฏิบัติจน
วินาทีสุดท้าย วันนี้คณะสงฆ์ คณะแม่ชี คณะคิษยานุศิษย์ ได้
มีโอกาสดวายเครื่องสักการะ กล่าวคำขอขมาลาโทษแด่
หลวงปู่เป็นครั้งสุดท้าย และหลวงปู่ได้แจ้งใจกล่าวคำให้
พรแก่ลูกศิษย์ทุกคนด้วยเมตตา และเป็นพรครั้งสุดท้ายที่
หลวงปู่ให้เป็นปัจฉิมโอวาทของหลวงปู่ ภายหลังจากรับกลิ่น
ตามธรรมเนียมทางพระพุทธศาสนาแล้ว จึงได้กราบอาราธนา
หลวงปู่เดินทางกลับไปยังโรงพยาบาลวิชัยยุทธ เพื่อ
ทำการล้างไต

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ หลวงปู่ต้องเดินทางไป
โรงพยาบาลวิชัยยุทธอีกครั้งหนึ่ง และเป็นครั้งสุดท้ายของ
หลวงปู่ ในครั้งนี้อาการของหลวงปู่ซึมและไม่ค่อยมีแรง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ เป็นวันขึ้นปีใหม่ หลวงปู่
มีอาการสดชื่นขึ้นบ้างเล็กน้อย วันนี้ได้มีคณะศิษย์เดินทางไป
กราบเยี่ยมขอพรจากหลวงปู่กันมากพอสมควร หลวงปู่ได้
เมตตาอธิษฐานจิตทำน้ำพระพุทธรูปมนต์และได้ประพรม
น้ำพระพุทธรูปมนต์ให้แก่คิษยานุศิษย์เป็นครั้งสุดท้าย ลูกศิษย์
ทุกคนได้ร่วมพลังจิตถวายพรแด่หลวงปู่ “ขอให้หลวงปู่

**แข็งแรงหายเจ็บหายปวด อยู่เป็นร่ำไรไร้ไร ไทรแก่ลูกศิษย์
ไปช่วงกาลงานด้วยเทอญ”**

ภายหลังจากวันขึ้นปีใหม่แล้ว อาการของหลวงปู่มีแต่ทรุดอยู่ ไม่ได้ขึ้น แพทย์ต้องถวายเครื่องช่วยหายใจตลอด ต้องเข้าออกห้องไอซียูบ่อยครั้งขึ้น อาการของหลวงปู่ทรุดลงอย่างน่าวิตก ชาวอาการทรุดของหลวงปู่เริ่มรู้จักกันในระหว่างครูบาอาจารย์ผู้ที่เคารพนับถือและศิษยานุศิษย์ ทุกคนที่ทราบข่าวก็เริ่มทยอยมาเยี่ยม หลวงปู่เห็นหน้าก็จดจำครูบาอาจารย์ได้ทุกอย่าง จดจำลูกศิษย์ได้ทุกคนเป็นอย่างดีไม่มีอาการหลงลืมใด ๆ

วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นวันทำบุญคล้ายวันเกิดของหลวงปู่ประจำปี แต่ปีนี้หลวงปู่ไม่สามารถเดินทางกลับไปวัดเพื่อรับมฤตดาสิกการะจากคณะศิษยานุศิษย์ได้อีกแล้ว คณะแพทย์ผู้ถวายการรักษาพยาบาลเห็นว่าไม่ควรเคลื่อนย้ายหลวงปู่ เพราะหลวงปู่มีอาการไตวายมากขึ้น ไม่ปัสสาวะ และความดันเลือดต่ำมากจนแพทย์ไม่สามารถที่ทำการล้างไตได้อีกแล้ว ในช่วงนี้หลวงปู่จะหลับตาภาวนาทำสมาธิอยู่ตลอดเวลา แพทย์และพระอุปัชฌาภิตลอดทั้งศิษยานุศิษย์ต่างทราบกันดีว่า หลวงปู่กำลังประคองจิตของท่าน ถ้าไม่มีกิจของแพทย์แล้ว ทุกคนจะนั่งเฝ้า ไม่มีผู้ใด

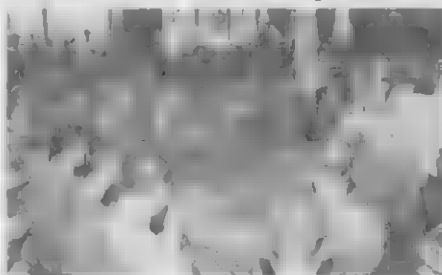
ไปแต่ตัวเดียว หลวงปู่เลย แต่เมื่อมีกิจของแพทย์ที่
จะต้องกราบเรียนขออนุญาต ก็ะกราบขอโอกาสทำ
ที่ใกล้ ๆ หู หลวงปู่จะลืมตา และพยักหน้ารับทราบ หรือ
อนุญาตให้ปฏิบัติได้

วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ แพทย์ได้นำหลวงปู่เข้า
ห้องไอซียูอีกครั้ง เพราะความดันต่ำมาก

วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๘ อาการของหลวงปู่
เริ่มตกต่ำอย่างน่าวิตก แพทย์ต้องป้อนหัวใจ ถึง ๒ ครั้ง แพทย์
ได้ประคองธาตุขันธ์ของหลวงปู่ไว้จนถึงเช้าวันเสาร์

วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๔๐ น.

หลวงปู่ได้ถึงแก่มรณภาพ ละสังขารด้วยอาการ
อันสงบ ณ โรงพยาบาลวิชัยยุทธ กรุงเทพมหานคร
ข่าวการมรณภาพของหลวงปู่แพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็ว
ศิษยานุศิษย์จากทั่วทุกสารทิศต่าง ๆ ได้ทยอยกันเดินทางไป
กราบนมัสการศพหลวงปู่ตลอดเวลา

วันที่ ๑๙ มิถุนายน
๒๕๔๘ เวลา ๑๓.๐๐ น.

ได้เคลื่อนศพหลวงปู่
ออกจากโรงพยาบาล
เพื่อไปตั้งบำเพ็ญกุศล

ที่วัดเทพศิรินทราวาส ได้มีคณะศิษยานุศิษย์มาร่วมส่งศพ หลวงปู่กันอย่างล้นหลามมากมายเป็นประวัติการณ์

ในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานน้ำหลวงสงฆ์ศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศ ประกอบศพพระราชทานหีบทองหีบประกอบศพ และรับศพอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ ๓ วัน มีพระพิธีธรรม สวดพระอภิธรรมเวลากลางคืน กำหนด ๓ คืน

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๑.๓๐ น.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกล--
มหาสังฆปริณายก เสด็จทรงน้ำหลวงอาบศพ

เวลา ๑๖.๐๐ น.

๑ สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศฯ

๐ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ วัดสัมพันธวงศ์

◦ สมเด็จพระพุทธิชนวงศ์
วัดมกุฏกษัตริยาราม

◦ พระเถรานุเถระ
กรรมการมหาเถรสมาคม
มาร่วมสร้างน้ำศพ

วันที่ ๒๐ มิถุนายน

๒๕๔๘ เวลา ๑๙.๐๐ น.

ทรงมีพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้พลเอก
สุรยุทธ์ จุลานนท์
องคมนตรี เชิญพวงมาลา

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ◼ สมเด็จพระนางเจ้า
◼ ราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ◼ ามบรม
รา ◼ กุมารี และของสมเด็จพระเจ้า ◼ กเธอ เจ้าฟ้าจุฬา-
ภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ไปวางหน้าหีบศพ

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘
เวลา ๑๙.๐๐ น.

◼ สมเด็จพระเจ้า
ภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชร--
รัตนราชสุดา ◼ ริโสภา
พัฒน์ ◼ วดี ทรงพระกรุณา

ให้กรมวัง เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๘.๔๕ น.

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
โปรดเกล้าฯ ให้พลอากาศเอกเกษม อยู่สุข เชิญพวงมาลา
ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารและของ
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาใน
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ไปวาง
หน้าหีบศพ

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๙.๐๐ น.

ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนา
พรรณวดี ทรงพระกรุณาโปรดให้ คุณเพ็ญศรี เขียวมีส่วน
เชิญพวงมาลาไปวางหน้าหีบศพ

วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๙.๐๐ น.

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
อัครราชกุมารี เสด็จในการพระพิธีธรรม สวดพระอภิธรรม

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘

ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน

เวลา ๑๐.๐๐ น.

พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ จบ

มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ แล้วพระสงฆ์ทั้งนั้น

ถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน และบังสุกุล
เวลา ๑๙.๐๐ น.

พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม
อนึ่งเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๗.๐๐ น.
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี
พระวรราชทินนิตดาบัตู โปรดให้ คุณเพ็ญศรี ไชยวงศ์ เชิญ
พวงมาลาไปวางหน้าหีบศพ

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๒.๓๐ น.

เคลื่อนศพหลวงปู่ กลับวัดเขาสุกิม เคลื่อนศรัทธาของ
คณะศิษยานุศิษย์ผู้ที่มีความเคารพนับถือในหลวงปู่จาก

ทั่วสารทิศของประเทศ และบางส่วนจากต่างประเทศได้ร่วม
ขบวนแห่ส่งศพหลวงปู่ จากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดจันทบุรี ด้วย
ขบวนรถกว่า ๒๐๐ คัน เมื่อขบวนเดินทางมาสู่พื้นที่เขตเมือง
จันทบุรีแล้ว ยังมีคลื่นของพุทธบริษัททั้งพระภิกษุสงฆ์สามเณร
แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา และประชาชนทั่วไปเข้าแถวรอรับ
การกลับมาของหลวงปู่อย่างล้นหลามมีด้ามไม้ดินตลอดเส้น
ทางสู่วัดเขาสุกิม จิตใจของทุกคนมีจุดมุ่งหมาย ณ ที่แห่งเดียว

กัน ทุกคนเฝ้ารอการกลับมาของหลวงปู่ตั้งแต่เช้า จนกระทั่ง
 บ่าย ไม่มีใครแม้แต่คนเดียวบ่นว่าเหนื่อย หรือบ่นว่าร้อน
 ต่าง■นต่างเฝ้ารอ ด้วยอาการสงบ-เจี๊ยบ เมื่อขบวนศพ
 หลวงปู่ค่อย ๆ เคลื่อนมาถึงเขตบริเวณหน้าประตูวัด เกือบ
 ทุกคนที่มอ■เห็น■บทอง■พระราชทาน ที่บรรจุสรีระของ■วง
 ปู่ แล้วกลับความอาลัยไว้มิได้ ทุกคนสลด สังเวช ปลอ่ยให้
 น้ำตาไหล■ออกมาเป็นเครื่องบูชาศพหลวงปู่ ด้วยความ■เคารพ
 ■ความตื้นตันอย่างสุดซึ้ง

นับแต่นี้ไป ลูก
 ศิษย์คงไม่ได้ยินเสียงให้
 พรของหลวงปู่ที่ได้ยินกัน
 จนชินว่า “..โซคติ ๆ
 ขอให้ลูกศิษย์โซคติ..”
 เสียงหัวเราะอันก้อง
 กังวานบนเขาสุกิม คงไม่
 ได้เห็นชายจีวรสี■ลักปลิว

เอื่อย ๆ ในเวลาหลวงปู่■งมาเดินให้อาหารปลาที่
 ริมขอบสระ และ■งไม่ได้เห็น■อิริยาบถแห่งความ■
 เมตตาแก่เด็ก■น้อย ๆ ที่หลวงปู่■มักจับยกมาอุ้มเป่า
 ■ระหม่อม แล้วให้พบว่า “..เพียง ๆ เลี้ยงง่าย ๆ

โตวันโตคืน เป็นเจ้าคนนายคน เว้ย.." คงไม่ได้เห็น
พานใส่วัตถุมงคลจะเป็นสายร้อย แหวน กำไร
กระเป๋าสตางค์ และรูปอมเป้มัด ๆ กองรวมกัน
สูงท่วมหัว ให้หลวงปู่ได้แผ่เมตตา สุดท้ายหลวงปู่
จะบอกว่า "..เอ้า ดีแล้ว..แคล้วคลาด ปลอดภัย..เหลือ
กินเหลือใช้กันทุกท่านทุกคน.." อีกหลาย ๆ สิ่งหลาย
อย่างที่หลวงปู่ได้เมตตา มอบให้ลูกศิษย์ทุกคนเสมอ
ภาคกันไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ทุกคนมีความสำนึกใน
พระคุณในความดีที่หลวงปู่มอบให้แก่ศิษยานุศิษย์
นับตั้งแต่เบื้องต้นจนวสาน

เส้นทางชีวิตที่ยาวนานของหลวงปู่ ๒๐ ปีทาง
โลก ๖๐ ปี ๗๒ วันบนบางธรรมแห่งความบริสุทธิ์
บริบูรณ์ ทั้งด้าน ศีล ๓๓ ปิณญา และข้อวัตรปฏิบัติ
ที่งดงามทั้งด้านวินัยอันเคร่งครัด สงบ เสงี่ยม
สำรวมระวังด้วยคุณธรรมอันละเอียดลึกซึ้ง เพียบ
พร้อมไปด้วยจรดงควัตรอันน่าเลื่อมใส มีพญามหา
ธรรม และมีขันติธรรมอดทนต่ออุปสรรคทั้งภายนอก
และภายในนานัปการนี้ได้ กล่าวเฉพาะส่วนภายนอก
ที่ได้พบเห็นหลวงปู่เป็นประจำ ส่วนด้านภายในคือ
ภูมิธรรมชั้นสูงของหลวงปู่ นั้น สูงเกินสติปัญญาของผู้

รวบรวม จึงมีบังอาจกล้ำบันทึไว้ ณ ที่นี้ได้บันทึกได้เพียงเท่าที่รู้เห็นว่า จิตใจของหลวงปู่ นั้นเข้มข้น เข้มแข็ง แกร่งเกินอณุมณีแห่งเมืองจันท

เส้นทางสายธรรมอันยาวนาน ที่หลวงปู่ ออกประกาศศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินวรณั สัมมาสัมพุทธเจ้านั บัดนี้ได้ดำเนินมาจนถึงปลายทางสุดท้ายถึงหลักชัย และประสบความสำเร็จอย่างงดงาม “..พระอาจารย์สมชาย ฐิตวิริโย..” ชื่อนี้ได้จารึกประดิษฐานอยู่คู่กับชื่อ “..วัดเขาสุกิม..” ตลอดไปชั่วกาลนาน

เจติย และสถูป

สถานที่อันควรสักการบูชาสำคัญ เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า

“..เจติย และสถูป..” มีความหมายว่า ..สิ่งก่อสร้าง
ซึ่งก่อไว้สำหรับเป็นที่เคารพนับถือ เช่น บุคคล สถานที่ หรือ
วัตถุที่ควรเคารพบูชา.. เพื่อเป็นอนุสรณ์เตือนใจให้เกิดศรัทธา
และกุศลธรรมอื่น ๆ “..เจติย และสถูป..” ที่สำคัญมี
๔ อย่างคือ

๑. ธาตุเจติย สถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

๒. บริโภคเจติย คือ สิ่งของหรือสถานที่
ที่พระพุทธเจ้าทรงใช้สอย

๓. ธรรมเจติย บรรจุพระธรรม คือ พุทธพจน์

๔. อุทเทสิกเจติย คือพระพุทธรูป

เจติยที่พระพุทธเจ้าทรงใช้สอย ซึ่งเป็นสิ่งของหรือ
สถานที่นั้นมีด้วยกัน ๑๕ เจติย ดังนี้

๒. จุฬามณิเจดีย์ ตั้งอยู่ ณ สวรรค์ชั้น ๒ คือ ดาวดึงส์ เทวโลกเป็นพระเจดีย์ที่บรรจุพระจุฬามณี (มวยผม) ของ พระลัทธิตถะ เมื่อครั้งเสด็จออกบรรพชา และพระทาสุธาตุ คือพระเชี้ยวแก้วเบื่องบนขวา นอกจากนั้น พระ รากขัณฐ์(กระดูกไหปลาร้า) เบื่องขวาก็ประดิษฐานอยู่ใน พระจุฬามณิเจดีย์สถานเช่นกัน

๓. โคตมกเจดีย์ อยู่ทางทิศใต้ของนครเวสาลี นครหลวงของแคว้นวัชชี เป็นสถานที่ซึ่งพระพุทธเจ้าเคยเสด็จ ประทับหลายครั้งและเคยทรงทำนิมิตต์โอภาสแก่พระอานนท์

๔. ทุสสเจดีย์ เจดีย์สถาน ณ พรหมโลก ซึ่งภูมิการ พรหม นำพระภุชเภาเครื่องทรงในพรหมวาสที่พระโพธิสัตว์ สละ ออกเปลี่ยนมาทรงจีวรเมื่อออกบรรพชา นำไปประดิษฐาน อยู่ในทุสสเจดีย์ ครั้นพระพุทธเจ้าดับขันธปรินิพานแล้ว พระรากขัณฐ์เบื่องซ้ายกับพระอุณหิส ถูกนำไปประดิษฐาน อยู่ในทุสสเจดีย์เช่นกัน

๕. ปาวาลเจดีย์ เจดีย์สถานอยู่ที่เมืองเวสาลี แคว้น วัชชี พระพุทธเจ้าทรงทำนิมิตต์โอภาสแก่พระอานนท์ จากนั้น พระพุทธเจ้าทรงปลงพระชนมายุสังขาร ณ ปาวาลเจดีย์ ใน

วันเพ็ญเดือน ๓ ก่อนปรีณิพพาน ๓ เดือน

๕. ปาณเจดีย์ เจดีย์สถานในแคว้นมคธ ซึ่งมาณพ ๑๖ คน ผู้เป็นศิษย์ของพราหมณ์พาวรี ผู้เป็นอาจารย์ใหญ่ ตั้งอาศรมสอนไตรเทพแก่ศิษย์ทั้ง ๑๖ คน ไปถามปัญหาพระบรมศาสดา เพื่อจะทดสอบว่าพระพุทธรองค์เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงหรือไม่

๖. พุทฺตเจดีย์ เจดีย์สถานอยู่ทางตอนเหนือของเมืองเวสาสินครหลวงของแคว้นวัชชี เป็นสถานที่ซึ่งพระพุทธรเจ้าทรงทำนิมิตต์โอกาสแก่พระอานนท์

๗. เจดีย์พุทธคยา เจดีย์สถานอยู่ใกล้แม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม พระพุทธรองค์ได้เสด็จมาประทับที่ใต้ต้นโพธิ์ และได้ตรัสรู้อนุตสัมมาสัมโพธิญาณที่นี่

๘. มกุฏพันธเจดีย์ สถานที่ถวายพระเพลิงพระพุทธรีระ อยู่ทางทิศตะวันออกของนครกุสินารา แคว้นมัลละ

๙. รัตนมรเจดีย์ เจดีย์เรือนแก้ว อยู่ท่าทิศตะวันตกเฉียงเหนือของต้นพระศรีมหาโพธิ์ ณ ที่นี้ พระพุทธรเจ้าทรงประทับพิจารณาพระอภิธรรมปิฎกเป็นเวลา ๗ วัน

๑๐. **วัดจกกรมเจดีย์** เจดีย์ที่จกกรมแก้ว อยู่ทางทิศ
ตะวันออกเฉียงเหนือของดินพระศรีมหาโพธิ์

๑๑. **สัตตัมพเจดีย์** เจดีย์สถานที่นครเวสาลี นครหลวง
แคว้นวัชชี ณ ที่นี้พระพุทธเจ้าทรงทำนิมิตต์โอภาส
แก่พระอานนท์

๑๒. **วันทเจดีย์** เจดีย์สถานที่นครเวสาลี นครหลวง
ของแคว้นวัชชี ณ ที่นี้พระพุทธเจ้าทรงทำนิมิตต์โอภาส
แก่พระอานนท์

๑๓. **อนิมิสเจดีย์** สถานที่ซึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จยืนจ้อง
ดูต้นพระศรีมหาโพธิ์โดยมิได้กระพริบพระเนตรตลอด ๗ วัน

๑๔. **คาคาฬเจดีย์** อยู่ใกล้อาฬวีนคร พระพุทธเจ้า
ได้เทศนาโปรดชาวเมืองอาฬวีให้ตั้งอยู่ในกัลยาณธรรม

๑๕. **อานันทเจดีย์** เจดีย์สถานที่เขตโกคนคร ระหว่าง
ทางจากเมืองเวสาลี แคว้นวัชชีไปสู่เมืองปาวา แคว้นมัลละ
ณ ที่นี้พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ รูป ทรง
ประทับแสดงธรรมโปรดพุทธบริษัทชาวเมืองโกคนคร

ในส่วนของพระสถูปที่มีความเกี่ยวพันถึงปริศนาคเจดีย์
ได้ประมวลนำมาไว้ ณ ที่นี้ ๔ พระสถูปด้วยกันดังนี้

๑. เจาคันธีสถูป สถูปแห่งนี้พระเจ้าอโศกมหาราชทรงสร้างเป็นที่ระลึกที่พระพุทธเจ้าทรงพบปัญจวัคคีย์เป็นครั้งแรก

๒. ธัมเมกสถูป อยู่ใกล้เคียงกับเจาคันธีสถูป เป็นสถานที่ระลึกถึงในกาลที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์

๓. ตุมพสถูป อยู่ที่เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ พระสถูปแห่งนี้บรรจุพระนาถองค์ที่ใช้ดวงแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

๔. อังคารสถูป อยู่ที่เมืองปิณฑลิวัน เป็นที่ประดิษฐานพระอังคาร (เถ้าถ่าน) ของพระพุทธเจ้า

สำหรับพระบริขารของพระพุทธเจ้าทั้งหลายนั้น ได้อัญเชิญไปบรรจุไว้ใน**สถูป ๑๓** แห่ง ตามนครต่าง ๆ ดังนี้

๑. พระกายพันธ์ (ประคตเอาจ, สายรัดเอาจ) สถิตอยู่ที่เมืองปาฏลีบุตร

๒. พระอุทมสาฎก (ผ้าคลุมอาบน้ำ) สถิตอยู่ที่เมืองปัญจาลารัฐ

๓. พระจัมมขันธ (เครื่องหนังต่าง ๆ) สถิตอยู่ที่เมือง
โกสลราชู

๔. ไม้สีฟัน สถิตอยู่ที่เมืองมิตลา

๕. พระธนกรก (กระบอกกรองน้ำ) สถิตอยู่ที่เมือง
วิเทหาราชู

๖. มีด กับ กล่องเข็ม สถิตอยู่ที่เมืองอินทปัตถ์

๗. ฉลองพระบาทและถลกบาตร สถิตอยู่ที่เมือง
อุสิรพราหมณคาม

๘. เครื่องลาด (เครื่องปูนั่งนอน) สถิตอยู่ที่เมือง
มกุฏนคร

๙. ไตรจีวร (ผ้าสามผืนที่พระวินัยอนุญาตให้พระภิกษุ
มีไว้ใช้ประจำตัวคือ ผ้าทาบ, ผ้าห่ม(จีวร), ผ้านุ่ง (สบง)
สถิตอยู่ที่เมืองภัททราชู

๑๐. บาตร เต็มสถิตอยู่ที่เมืองปาฏลีบุตร ภายหลัง
ไปอยู่ที่เมืองลังกาทวิป

๑๑. นิสีทนะสันถัต (ผ้าปูนั่ง, ผ้ารองนั่ง)
สถิตที่กุรราชู

อานิสงส์การสร้างเจดีย์ (โดยย่อ)

การสร้างเจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ หรือ อัฐิธาตุของบุคคลที่ควรบูชา ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์ และพระเจ้าจักรพรรดิ เป็นการสร้างมงคลให้กับตนเองอย่างสูงสุด เมื่อตายไปย่อมไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ย่อมได้ดวงตาเห็นธรรมและบรรลุมรรคนิพพานโดยง่าย การมีส่วนร่วมสร้างพระเจดีย์จะมากหรือน้อย ถ้าทำด้วยความเลื่อมใส ก็ย่อมได้รับอานิสงส์มากมาย ดังตัวอย่างที่หยิบยกมาให้ท่านได้อ่านต่อไปนี้

พระเถระรูปนี้ในชาติก่อนมีส่วนร่วมสร้างเจดีย์ เพียงท่านใส่ก้อนปูนขาวลงในช่วงแผ่นอิฐ ซึ่งประชาชนกำลังก่ออิฐสร้างเจดีย์อยู่ เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ด้วยจิตใจเลื่อมใส อำนาจแห่งบุญนั้นได้บันดาลให้ท่านไปเกิดในสวรรค์และโลกมนุษย์ ถึง ๔๔ กัป พอมาถึงสมัยพระพุทธเจ้าอมลโคดม ท่านได้มาบวชในพระพุทธศาสนา ท่านคือ พระสุธาภิทัยเถระ

และยังมีเรื่องเล่าจากพระมโหคัลลณะเถระว่า ท่านได้พบเทพบุตรคนหนึ่ง มีวิมานสวยงามวิจิตรตระการตา แวดล้อมด้วยนางฟ้าจำนวนมาก มาพ้อนรำขับร้องให้เบิกบานใจ และเทพบุตรคนนี้มีอำนาจยิ่งใหญ่เหนือ

เทพบุตรทั้งปวง ท่านจึงถามเทพบุตรตนนั้นว่า เมื่อท่านเป็นมนุษย์ได้ทำบุญอะไรไว้หรือ ท่านจึงมีอานุภาพมาก มีรัศมีสว่างไสวไปทั่วทุกทิศอย่างนี้ เทพบุตรตนนั้นตอบว่า แต่ก่อนเมื่อเป็นมนุษย์ได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้ออกบวชอยู่ ๗ พรรษา และเป็นสาวกของพระศาสดา~~นามว่า~~สุเมธ ซึ่งต่อมาได้ดับขันธปรินิพพานแล้ว พระบรมสารีริกธาตุของท่านบรรจุไว้ในรัตนเจดีย์ซึ่งห่อหุ้มด้วยข่ายทองคำ ท่านได้ชักชวนประชาชนให้ไปสักการบูชาด้วยความเลื่อมใส กุศลจะส่งผลให้ขึ้นสวรรค์ ด้วยผลบุญนี้เองทำให้ข้าพเจ้าได้มาเสวยสุขอยู่ในทิพย์วิมานนี้เอง

ส่วนพระมหากัสสปะเถระนั้น ท่านได้พบเปรตตนหนึ่ง มีกลิ่นเน่าเหม็น มีหมู่นอนกินปาก นอกจากนั้นยังถูกยักบาลเนียนปาก แล้วรดน้ำให้แสบร้อน จึงถามถึงผลกรรมของเปรตตนนั้น ทราบว่าแต่ก่อนตอนเป็นมนุษย์ตนเป็นชาวนครราชคฤห์ได้ห้ามมิให้บุตร ภรรยา บูชาพระสฤงษ์พระบรมสารีริกธาตุ พร้อมกับเล่าถึงพวกที่มี ความคิดและการกระทำเหมือนตน ส่วนภรรยาและบุตรของตนได้ไปเสวยสุขอยู่บนสวรรค์ มีวิมานสวยสดงดงาม เพราะอานิสงส์ที่ได้ไปไหว้พระบรมสารีริกธาตุ สำหรับตนเองนั้นตั้งใจไว้ว่า หากได้เกิดมาเป็นมนุษย์อีกครั้งจะทำการบูชา พระสฤงษ์

ให้มากอย่างแน่นอน

นอกจากนี้ในครั้งพุทธกาล พระเจ้าปัสเสนทิโกศล ได้เสด็จไปยังเมืองสาวัตถีพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการบริวารเป็นอันมาก ครั้นถึงหาดทรายริมฝั่งแม่น้ำพระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นทรายขาวผ่องบริสุทธิ์ยิ่งนักทรงมีพระทัยเลื่อมใสอย่างแรงกล้า ได้รับสั่งให้ช่วยกันก่อกองทรายให้เป็นรูปเจดีย์ถึง ๘๔,๐๐๐ องค์ มองดูเป็นทิวแถวสวยงาม เพื่อเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา เสร็จแล้วได้เสด็จไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่บุบผารามมหาวิหารแล้วได้ทูลถามถึงอานิสงส์แห่งการก่อเจดีย์ทราย พระพุทธเจ้าตรัสว่า ขอถวายพระพรมหาบพิตร ผู้มีศรัทธาแรงกล้าได้ก่อเจดีย์ทรายถึง ๘๔,๐๐๐ องค์ หรือแม้แต่องค์เดียว ก็ย่อมได้รับอานิสงส์มากจะไม่ตกนรกตลอด ถ้าเกิดเป็นมนุษย์จะอุดมสมบูรณ์ทุกอย่าง มีชื่อเสียงเกียรติยศไปทั่วทุกทิศ จากนั้นจะได้ไปสวรรค์เสวยทิพย์สมบัติ การก่อเจดีย์ทรายเป็นเรื่องของผู้มีความฉลาด มีความคิดดี ได้ทำเป็นประเพณีมาแล้วในอดีต แม้พระตถาคตเองก็เคยกระทำมาแล้วในครั้งเป็นพระโพธิสัตว์ ในครั้งนั้นตถาคตยากจนมากอาชีพตัดฟืนขาย วันหนึ่งได้พบทรายขาวสะอาดมากในราวป่า ก็มีจิตศรัทธาผ่องใส วันนั้นได้หยุดตัดฟืนทั้งวัน ได้กวาดทรายก่อเป็นเจดีย์โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก แล้วเปลื้องผ้าห่มของตน ฉีกทำเป็น

องประดับไว้ เพื่อบูชาพระติ■■■■ส■■■■มาสัมพุทธเจ้าแล้ว
อธิษฐานจิตขอให้ เป็นปัจจัยแห่งพระโพธิญาณ■■■■
ในอนาคตกาล ครั้นเมื่อตายไปแล้วได้ไปเกิดในสวรรค์
ชั้นดาวดึงส์อยู่ ๒ พันปีทิพย์ เมื่อสิ้นอายุขัย ได้อุบัติมาเกิด
เป็นพระตถาคตนี้เอง สำหรับพระเจ้าปัสเสนทิโกศลนั้น ก็ได้
รับพร■■■■การณ์ว่าจะได้เป็นพระพุทธเจ้าในภพภาคหน้า

และพระมหากัสสปเถระ ยังได้กล่าวถึงประวัติและ
■■■■บุญแห่งการ■■■■สร้างพุทธเจดีย์ของท่านไว้ดังนี้ ในครั้งที่
พระพุทธเจ้ามีนามว่าปทุมมุตตระ พระองค์ได้ปรินิพพานแล้ว
พระมหากัสสปเถระได้ชักชวนหมู่ญาติมิตรและประชาชน
ให้มาร่วมกันสร้างเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเพื่อบูชา
พระพุทธเจ้ากันเถิด ทุกคนมีจิตเลื่อมใส ปีติอิ่มเอมใจ จึงได้
ช่วยกันสร้างเจดีย์สูงค่าเสร็จลงด้วยความเรียบร้อย เจดีย์สูง
ร้อยศอก สร้างปรา■■■■ทห้ำร้อยศอก สูงตระหง่านจรดท้องฟ้า
ทุกคนมีจิตปีติเบิกบานในอนิสงส์ผลบุญที่ได้พากันทำไว้ เมื่อ
ท่านตายไปแล้วได้ไปเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ อยู่
บน■■■■านทิพย์เทียมด้วยม้านิธพพันธุ์วิมานของท่านสูง
ตระหง่านเจ็ดชั้น ■■■■ปรา■■■■ทหนึ่งพันองค์ ซึ่งสร้างด้วยทองคำ
ศาลาหน้ามุขสร้างด้วยแก้วมณี ส่องสว่างเจิดจ้าไปทั่วสารทิศ
ทั้งยังมีอำนาจเหนือเทวดาทั้งปวง เมื่อลงมาเกิดในโลกมนุษย์

ในกัปปีที่หกหมื่นในภัทรกัปนี้ ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิที่ยิ่งใหญ่ครอบครองอาณาจักรเขตไปถึง ๔ ทวีป มีแก้วแหวนเงินทองมากมาย ประชาชนมีความสุขสำราญเหมือนดังเมืองบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งท่านเป็นอย่างนี้ถึง ๓๓ ครั้ง ทั้งหมดเกิดขึ้นจากผลบุญที่ได้ทำไว้จากการสร้างเจดีย์ และชาติสุดท้ายได้มาเกิดในสกุลพราหมณ์ที่ร่ำรวย แต่สละทรัพย์ออกบวชจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ผู้เลิศด้วยปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖

ด้วยเหตุนี้หลวงปู่จึงได้นำพาสร้างเจดีย์ เพื่อไว้เป็นที่สักการบูชาไปจนชั่วลูกชั่วหลาน การสร้างเจดีย์มีอานิสงส์มากมายสุดจะพรรณนา ฉะนั้นควรแล้วที่เราทำทั้งหลาย จะหาโอกาสร่วมสร้างเจดีย์เสียแต่บัดนี้ เป็นการเพิ่มพูนบุญกุศลครั้งใหญ่ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา อาจารย์บูชา และเพื่อน้อมรำลึกถึงคุณความดี ความเมตตาของหลวงปู่สมชาย ฐิตวิริโย ผู้เป็นอาจารย์ของพวกเราทุกคน เป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ ที่หลวงปู่มุ่งมั่นว่า “สุดท้ายของชีวิต จะนำพาทุกศิษย์สร้างเจดีย์บูชาพระพุทธศาสนา” ให้เหลือองค์ร่วมบนยอดเขาสุกิม เจดีย์องค์นี้หลวงปู่ให้ชื่อว่า เจดีย์บูรพาฐิตวิริยาประชาสามัคคี มีขนาดกว้าง ๙๙ เมตร ยาว ๙๙ เมตร สูง ๑๑๙ เมตร มีทั้งหมด ๗ ชั้น ชั้นหลัก ๖ ชั้น ชั้นลอย ๑ ชั้น เมื่อสร้างเสร็จแล้วจะเป็นที่ประดิษฐาน

■ระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปหินหยกพม่า สรีระ(ร่าง)
ของหลวงปู่ตลอดไป เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม และที่ศึกษา
■ระไตรปิฎกหลายภาษา ดังนั้นคุณค่าของพระเจดีย์องค์นี้มี
มากมาย จะเป็นมหากุศลยิ่งใหญ่มาก ถ้าทุกท่านได้มีส่วนร่วม
จะมากหรือน้อยขอให้ทำด้วยใจศรัทธา

บัดนี้หลวงปู่ได้นำเป็นปณมฤกษ์ให้แล้ว จึงขอเชิญชวน
ทุกท่านร่วมกันดำเนินรอยตามเจตนารมณ์ของหลวงปู่ ข้าหรือ
เร็วต้องสำเร็จตามแรงปรารถนาของครูบาอาจารย์อย่าง
แน่นอน

ขอเรียนเชิญทุกท่านร่วมบุญมหากุศล

สร้างพุทธเจดีย์

เจดีย์บุรพารัติวิริยาประชาสามัคคี

สูง ๑๑๙ เมตร กว้าง ๙๙ เมตร ยาว ๙๙ เมตร
มีทั้งหมด ๗ ชั้น ชั้นหลัก ๖ ชั้น ชั้นลอย ๑ ชั้น

ณ วัดเขาสุกิม

ร่วมทำบุญโดยโอนเงินเข้าบัญชี

ออมทรัพย์ ธนาคารกสิกรไทย ชื่อบัญชี วัดเขาสุกิม
เลขที่ ๑๔๘-๒-๖๙๖๘๔-๔ ถนนศรีรองเมือง จันทบุรี
สอบถามรายละเอียด และรับของที่ระลึกได้ที่

โทร. ๐๘๑-๘๖๑-๘๗๓๖, ๐๘๖-๙๐๖๙๗๗๐

พิธีเททองหล่อพระประธานประดิษฐานในองค์เจดีย์บุรพสุตวิริยาประชาสามัคคี ชั้นที่ ๔
ขนาดหน้าตัก ๕.๕๙ เมตร สูง ๘ เมตร โดยพระพรหมมุนี เป็นประธานพิธีเททองฯ
เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

พิธีเทปูนหล่อเสาเอกเจดีย์ ชั้นที่ ๑ ขนาดเจดีย์ กว้าง ๙๙ เมตร ยาว ๙๙ เมตร สูง ๗ ชั้น
ฯพณฯ พล.อ.อ. ถนอม สันถวนนท์ องคมนตรี เป็นประธานพิธี โดยคุณอิสสระ เลิศภากรณ์
ไวยาวัจกร วัดเขาสกิม คือนันท์ ณ บริเวณก่อสร้างองค์เจดีย์บุรพสุตวิริยาประชาสามัคคี
เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

“สหุพพาน์ ฌมมทาน์ ชินาติ” การให้ธรรมย่อมชนะการให้ทั้งปวง

ขอนโมทนา ผู้บริจาคทุนทรัพย์ ในการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒ ร่วมกับวัดเขาสกิม จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

รายนามผู้บริจาคทุนทรัพย์

พระโกมล โกมลโ	๓,๖๐๐ บาท	คุณเกศริน ปังควาน	๑๐๐ บาท
พระนพพร กนฺธโร	๑,๐๐๐ บาท	คุณแม่ทองเลี่ยม หันประดิษฐ์	๑๐๐ บาท
คุณมานิต สังวาลย์ และครอบครัว	๓๓,๕๐๐ บาท	แม่คำนาง-แม่เพ็ชรดี ธรรมนิโกร	๓๐๐ บาท
พ.ท.อนันต์-รศ.ลักษณี่ มีนันทน์	๑,๐๐๐ บาท	คุณบุญเดือน-คุณชุมพร อริยขันติ	๑๐๓ บาท
คุณพริ้วเทียน-คุณแม่สะอาด-คุณอาร์-คุณอภาวดี		คุณสุวิมล-คุณสิน มามีสถิตย์	๓๐๐ บาท
ด.ญ.นุชนารถ ชวยวัน	๑,๐๐๐ บาท	คุณโสภา-คุณคันศรีย์ โชติสกุสสุ	๑๐๐ บาท
คณะญาติธรรม จ.พิษณุโลก-คณะแม่ ฐิตวิริโย	๕๖๐ บาท	คุณวิลาภา โชติสกุสสุ	๓๐๐ บาท
คุณเกษราภรณ์ สวัสดิ์สัตย์ยางกูร, คุณอภิทรัพย์-		คุณสุรัตน์ ปานแดง	๓๐๐ บาท
คุณพรพรินทร์ ภายพันธุ์เลิศ	๕๕๓ บาท	คุณวนิชย์-คุณจันทน์ โกลจิติดบุญ	๘๐ บาท
คุณสุภาภรณ์ แซ่ อู่กิตฺติ-คุณแม่แก้วทอง	๕๖๐ บาท	คุณสุกัญญา รามประสิทธิ์	๖๐ บาท
คุณฉัตร-คุณธีรภา กิตติภาสสินธุ์	๕๐๐ บาท	คุณอรุณวรรณ สุขวิบูลย์	๕๐ บาท
แม่ชีบุญญา กลางประพันธ์	๒๐๐ บาท	คุณพงษ์นัย สุวรรณแสง	๕๐ บาท
คุณขวัญใจ สิริสวัสดิ์	๑๒๐ บาท	คุณพจนก สังขามันต์-คุณกมลวิทย์ รวมเจริญ	๕๐ บาท
คุณอตุลริ อานาภรณ์	๑๐๐ บาท	คุณศุภชัย โกล	๕๐ บาท
คุณสินวล ชัยจำ	๒๐๐ บาท	ผ.ญ.เป็นสุดา สวัสดิ์อารีย์	๕๐ บาท
คุณกริธา ศิริมลนิวรณ์	๒๐๓ บาท	คุณสุภากร แซ่ลี	๕๐ บาท
คุณอุฬรีย มาตงามเมือง	๓๐๐ บาท	คุณกิ่งแก้ว บุญศรี	๒๐ บาท
คุณลักขณี่ นิลละเอน	๒๐๐ บาท	คุณศุภสิทธิ์ สัตยาภิธาน	๒๐ บาท
คุณติ่ม แก้วผลึก	๓๐๓ บาท	คุณกิตติพันธ์ หิริยุประสิทธิ์กุล	๒๐ บาท
ผ.ญ.สุภาลี กุลสารี	๑๐๓ บาท	คุณพรพรรณ สรรยอุดม	๒๐ บาท
คุณสุพรรณ-คุณประวรรณ-คุณนันทพร, ด.ญ.ณัฐภาส อัมมสิริกุล	๑๐๓ บาท	ขออภัยท่านที่บริจาคสมทบในภายหลัง	
คุณหัด-คุณอินทนิล-ด.ช.วรายุทธ์ เจริญผล	๑๐๐ บาท	จึงไม่ได้พิมพ์รายชื่อท่านไว้ในโอกาสนี้	
คุณศักดิ์-คุณพิมพ์ใจ-ผ.ช.ธนาเทพ ภูอนันต์	๑๐๓ บาท	กราบขอบพระคุณคณะสงฆ์วัดเขาสกิม	
คุณปรอดงค์-คุณพิเชษฐ วัชรเทียนชัย	๑๐๐ บาท	ขอขอบคุณคุณทิวา แจ่มประดิษฐ์และผู้มีส่วน	
คุณเชษฐพร วงศ์-คุณสุพรรณ-คุณวชิระ แก้วอ้วน	๑๐๐ บาท	ส่วนร่วม ในการจัดทำหนังสือครั้งนี้ทุกท่าน	

ภาพจำลองพระเจดีย์งามล้านนาที่ศรี

“เกิดมาแล้วได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติพระพุทธศาสนา
ได้สมบูรณ์แบบ ยังขาดอยู่อย่างเดียวคือการสร้างพุทธเจดีย์
เพราะจะเป็นหลักฐานยืนยันถึงความมั่นคงของพระพุทธศาสนา
และเป็นที่ประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า
พระอรหันตธาตุ ซึ่งเป็นสถานที่สักการะที่สำคัญสูงสุดของ
ชาวพุทธ การสร้างเจดีย์นั้นมีอานิสงส์มากมาย ปราศจาก
บุญใหญ่ก็ย่อมได้ ถ้าทำด้วยความศรัทธา”

คำปราศรัยของหลวงปู่สมชาย ฐิตวิริโย

เจติยบุรพาฐิตวิริยาประชาสามัคคี

วัดเขาสุกิม

ตำบลเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี